

1. Selle riigi lipp kehtib juba aastast 1901 (arvestamata 1908. aastal sisse viidud tühist muudatust). Alates 1980-test on korraldatud mitmeid kampaaniaid riigile uue ja iseloomulikuma lipu saamiseks. Vana lipu vastaseid häirib lipu sarnasus naaberriigi lipuga, samuti lipul leiduv viide koloniaalsele minevikule. Näete allpool mõningaid uue lipu kavandeid. **Milline riik?**

2. **Nimetage erakond**, kes viimastel Riigikogu valimistel kogus pisut üle 10 000 hääle. Nende kaks suurimat hääletoojat olid naisterahvad. 923 häält kogus partei juhatuse esimees, 608 häält tõi ajakirjanik, praegu Õhtulehe veebiväljaande loovjuhi ametis olev Anu Saagim.

3. **Nimetage tänaseni ainus USA president**, kelle emakeeleks ei olnud inglise keel. Kaks venda vasakpoolsel pildil kannavad enam-vähem sama perekonnanime ja räägivad sedasama emakeelt.

4. Iiri keeles on see *uachtaránacht*, ungari keeles *elnökség*, rootsi keeles *ordförandeskapet*, hollandi keeles *voorzitterschap*. Kui vahepeal midagi ei juhtu, tabab see Eestit jälle aastal 2031. **Millega on tegemist?**

5. **Milline 2016. aastal loodud ametipost** ühendab kolme parempoolset meest: David Davis, Dominic Raab ja Stephen Barclay? Selles ametis on nad olnud üksteise järel. Tinglikult sobib samasse ritta ka Michael Russell (vasakul).

6. Roos, tulp, nelk, seeder, safran, lootos, jasmiin... **Milline sõna seostub kõigi nende taimedega?** Võtame arvesse, et kõik selle ploki 10 küsimust on ajaloo ja ühiskonnateaduste valdkonnast.

7. Pildil on monarh, kes valitseb oma riiki juba 51 aastat (1967 oli veel tegemist Suurbritannia protektoraadiga). Elanikke on riigis umbes sama palju kui Tallinna linnas, 2/3 neist on moslemid. Valitseja palee on maailmas üks suurimaid oma 1788 ruumiga, millest 257 olevat vannitoad. Selles riigis on käibel maailma suurima väärtusega rahatäht, nimelt 10 000-dollariline, mis täna võrdub 6550 euroga. Rahatähe tagaküljel on kujutatud riigi parlamendihoonet. Täpsustuseks: 10 000-dollariline on emiteeritud ka ühes lähedalasuvas vabariigis, mõlema riigi raha on vabalt vahetatav suhtes 1:1. **Mis riik?**

8. Selle rahva järgi on nimetatud rüütliordu (tegutses 1204-1237), üks sõda (1558-1583), üks kuningriik (1570-1578) ja üks kubermang (1713-1918). Sealjuures ei olnud selle rahva liikmeid parimatelgi aegadel üle 30 000. **Mis rahvas?**

9. Selle 1977. aastal sündinud mehe hüüdnimi on Manu, aga ega talle eriti ei meeldi, kui teda niimoodi kõnetatakse. Ta reisib palju, nii on ta oma praeguse tökohaga seoses külastanud USA-d, Venemaad, Hiinat, Saksamaad, Eestit ja veel 37 vähemtähtsat riiki. Ta on abielus endast 25 aastat vanema daamiga, kes on endine õpetaja. **Kellest on jutt?**

10. Donald Trump kirjutab Twitteris:

Donald J. Trump
@realDonaldTrump

_____ is a great man and not fooled by the lying media! _____ made punk what it is today. Big impact!

RETWEETS

9,521

LIKES

24,976

6:28 PM - 31 Mar 2017

325

10K

25K

Nimetage see „great man“ ja tema punkbänd (tviidis kaetud punaste kastidega). Kuulete küsitava bändi esituses pala „God save the Queen“.

- 11.** See kaunite valgete õitega vääntaim kasvab kiiresti kuni 5 meetri pikkuseks ja võib teiste taimede ümber klammerdudes need ära kägistada. Tegemist on üsna tüütu umbrohuga. Taime nimele viitab tegevus, mida tehti Eesti taludes enne suuri pühi. Ei küsitava ega ühegi muu taimega pole sellel tegevusel pistmist, sõnad on homonüümid. **Mis taim?**

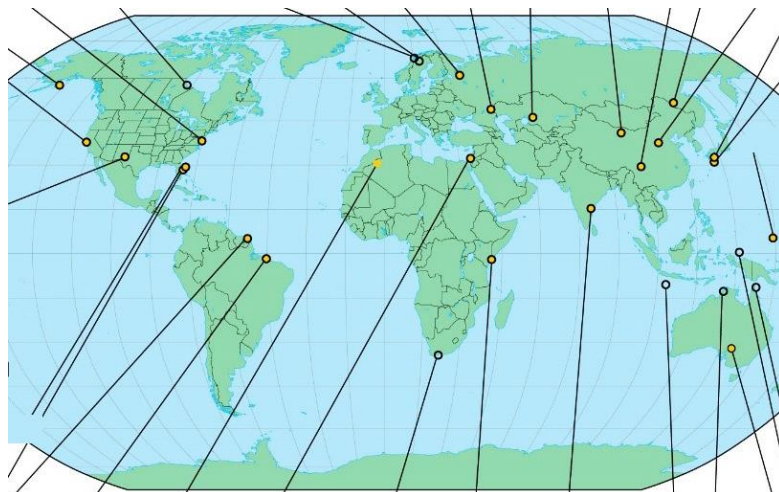
- 12.** Selle geograafilise objekti hiinakeelne nimi on *Shèngmǔ Fēng* („*** püha ema“), kuid seda nime ei kasutata eriti isegi Hiinas. Rohkem on tuntud inglise-, tiibeti- ja nevarikeelsed nimed. Inglisekeelne nimi on antud aastatel 1790-1866 elanud mehe järgi, kes 1806. aastal purjetas Inglismaalt Indiasse ning kellest hiljem sai India geodeesia- ja kartograafiaameti juhataja. **Nimetage 2 punkti saamiseks selle geograafilise objekti kaks nime. 1 punktiks piisab ühestainsast.**

- 13.** Näete ainsat pilti, millel on vaieldamatult kujutatud üks maailmakuulus mees. Teda seostatakse saavutusega, millega ta tegelikult hakkama ei saanud, sest suri enne ja tema poolt alustatu viisid lõpule teised. Põhjusega on tema järgi nimetatud üks väin, mille ta esimese eurooplasena läbis, ja kaks galaktikat, mida ta (jällegi esimese eurooplasena) vaatlus, küll aru saamata, millega tegu. **Kes (1480-1521)?**

- 14.** Omavalitsusreform muutis paljude valdade, linnade ja maakondade piire. **Millises Eesti maakonnas on praeguse seisuga 3 valda**, mis moodustavad 92,5, 7,1 ja 0,4% maakonna pindalast?

- 15.** Mis ehitised asuvad nendes punktides?

16. See linn tõusis 1901. aastal Venemaa sadamate hulgas kaubaveo mahult (196 miljonit rubla) esimeseks. Tööstustöölise arvult oli linn impeeriumis 3. kohal. Löögi tööstusele andis I maailmasõda, sest 1915 evakueeriti kõik tehased sise-Venemaale ja õhiti kõik sillad. Folklorist Kristi Salve järgi esineb selle linna nime eesti rahvaluules rohkem kui Eesti kohanimesid kokku. **Milline linn?**

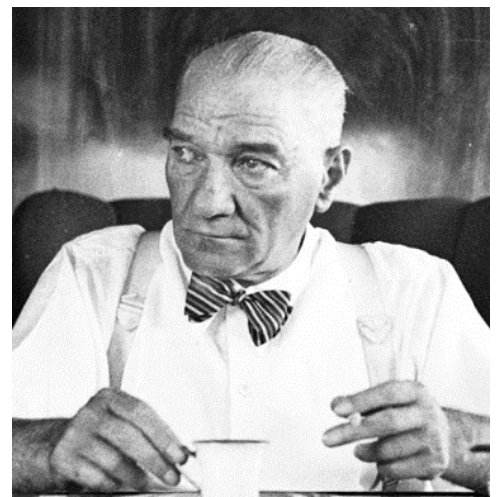
17. Selles taimeperekonnas on palju liike, mis üksteisest tublisti erinevad. Harilik *** kasvab peamiselt Vahemeremaades ja kasvatab vilju (pilt vasakul), mille toodang maailmas ulatub aastas 1,5 miljoni tonnini. Bengali *** ehk baanian kasvab kuni 30 meetri kõrguseks ja äratub tähelepanu pikkade õhujuurtega (pilt paremal). **Mis puu?**

18. Eestis elutsevast 16 kiskjalisest on lubatud piiramatult küttida kolme. **Nimetage 2 punkti saamiseks kõik kolm.** 1 punktiks piisab kahest loomast.

19. Need üleilmse ökosüsteemiasukad on putukate ühed peamised vaenlased, olles võimelised hektarilt hävitama aastas keskmiselt 100 kg putukaid. Eestis elavad 520 liiki on inimestele kahjutud, kui mitte arvestada neid, kes kannatavad arahnofobia all. **Kes on need putukavaenlased?**

20. Barcelona olümpiamängudel 1992 tõusis Eesti lipp Erika Salumäe olümpiavõidu puhul taevasse tagurpidi. Veel hullem lugu juhtus 1936 Berliinis, kui Kristjan Palusalu auks mängiti hoopis ühe teise riigi hümeni – seda, mida kuulete. Formaalselt on tegemist Eestist noorema riigiga, vabariik kuulutati välja pärast iseseisvussõda 29. oktoobril 1923. Pildil on vabariigi rajaja ja esimene president. **Mis riik?**

21. Millise Eestis välja töötatud mobiilirakenduse logo on pildil?

22. Selle mõttespordiala maailmameistrivõistlusi korraldab kordamööda ja osaleb kuus riiki: Ukraina, Sloveenia, Gruusia, Leedu, Läti ja Eesti. Peetakse ka Eesti meistrivõistlusi, seda keskkonnas nutisport.eu. Seitsmekordne maailmameister Jaan Otter lõpetas 2018. aastal Tartus põhikooli. **Mis ala?**

23. Näete üht pilti 14. juunil 2015 üle maailma levinud fotoseeriast. Poisist isa Williami süles võib kunagi saada kuningas George VII. Tänu neile fotodele kasvas ühe jalatsibrändi (firma) toodete läbimüük 15 korda. Neid müüakse ka Eesti suuremates kaubanduskeskustes. **Nimetage see 2002. aastal USAs asutatud firma.**

24. 1985. aastal asutati Kanadas firma, mille põhitoodanguks said graafikaprotsessorid. Firma esialgseks nimeks oli *Array Technologies*, õige varsti aga sai firma nimeks kolmetäheline lühend. 2005. aastal neelati küsitav firma alla AMD poolt ja ligi 10 aastat seda kaubamärki enam ei toodeta. Küll aga on tänaseni turul nende noorem põhikonkurent Nvidia. **Nimetage see tänaseks kadunud firma.** Sama nime kannab nupumehest peategelane Elar Kuusi lasteraamatus.

25. Millisel rallil saavutas Ott Tänak oma esimese etapivõidu? See toimus juunis 2017. Aasta hiljem jäi tal see ralli radiaatori purunemise tõttu pooleli. Ralli kulgeb peamiselt mägistel liivateedel, fotol on Tänak selsamal võidetud 2017. aasta rallil.

Finaal - 24. märts 2019

<http://www.kilb.ee/>

26. Isa ja poeg sel perepildil on mõlemad tulnud ühel ja samal spordialal maailmameistriks. Isa – 1982, poeg – 2016. Seejuures on nad esindanud erinevaid riike. **Mis on nende ühine perekonnanimi?**

27. 2016. aasta jalgpalli EM-I toimus kohtumine, mida küsimuse autor nimetas „Albaania A-koondise“ kohtumiseks „Albaania B-koondisega“. A-koondises mängisid niisugused albaanlastest staarid, nagu Granit Xhaka (Mönchengladbach Borussia), Admir Mehmedi (Leverkuseni Bayer), Xherdan Shaqiri (Stoke City), Valon Behrami, Blerim Xhemali... B-koondise vast nimekaimad olid Lorik Cana ja Ermir Lenjani Prantsusmaa klubist FC Nantes, kuid oli ka mängijaid Kreeka 2. liiga, USA, Aserbaidžani ja Liechtensteini klubidest. Selge, et „B-koondise“ näol oli tegemist Albaania koondisega, aga **millise riigi jalgpallimeeskonda võis nimetada „Albaania A-koondiseks“?** Enamik nimetatuid esindas küsitavat riiki ka 2018 MM-I, kus kaheksandikfinaalis kaotati Rootstile 0:1.

28. Pildil on Eesti korvpallikoondise kauaaegne number 9 – üks kolmest, kellele 21. veebruaril 2019 peetud mäng Serbiaga oli hüvastijätkuks koondisega. **Kes?**

29. Sellel pallimängualal on range hierarhia. Vaid 12 riiki (Afganistan, Austraalia, Bangladesh, Iirimaa, India, Inglismaa, LAV, Lääne-India, Pakistan, Sri Lanka, Zimbabwe ja Uus-Meremaa) võivad omavahel mängida nn. testmatš, mis võivad kesta mitu päeva. MM-võistlustele, kus mänguaeg on piiratud ühe päevaga, võivad kandideerida 103 rahvusvahelisse alaliitu kuuluvat riiki. Eesti koondis kuulub Euroopa 3. divisjoni ja peaks MM-le pääsemiseks läbima viieastmelise kvalifikatsiooniturniiri, mis kestab kuus aastat. Olümpiamängudel oli see ala kavas 1900. aastal, kui osavõtjaid oli täpselt 2. Pildil on pall, millega seda mängu mängitakse. **Milline ala?**

30. Kuulete ühe ürituse teemalaulu, esitajateks Bert Pringi ja WAF koor. Üritus ise toimus möödunud aasta suve viimastel päevadel ja sellest võttis osa 144 riiki. **Milline üritus?**

- 31.** Milline Eesti päritolu kunstnik on iseenast ühes Eesti raudteejaamas sellisena kujutanud?

- 32.** Järvamaal Kapu külas asub midagi, mis on Eestis oma mõõtmetelt rekordiline. Tegelikult teatakse seda lähedalasuva aleviku järgi hoopis nimega „Koeru ***“. **Millega on tegu?** Maailmarekordiomanik asub Blanchardi-nimelises kohas USAs. Otsapidi seostub see ka kultuuriga.

- 33.** Täna kell 14 läheb eetrisse Raadio 2 saatesarja „Popkultunistid“ 96. saade. **Mis on nende kahe popkulturisti nimed?**

- 34.** Nimetage poeet, ainus Eesti Teaduste Akadeemia akadeemik, kes ei ole lõpetanud ühtki kõrgkooli. Agronoomiaõpingud Põllumajanduse Akadeemias jäid tal pooleli. Tartu Ülikoolis oli ta esimene vabade kunstide professor, selsamal 1992. aastal asutas ta kirjastuse Ilmamaa, mille väljaandel on ilmunud nüüd juba 151 raamatut sarjast „Eesti mõttelugu“.

- 35.** See šoti kirjaniku James Matthew Barrie loodud tegelaskuju oskab lennata ja keeldub suureks kasvamast. Oma igavest lapsepõlve veedab ta väikesel saarel nimega Eikunagimaa (*Neverland*). Tema igaveseks vastaseks on piraadilaeva Jolly Roger kapten Hook, kes leiab oma otsa krokodilli lõugade vahel. Teose põhjal on tehtud päris mitu filmi, viimases mängib küsitavat tegelast austraallane Levi Miller (pildil). Poisi kaelas rippuv ehe viitab pillile, mis on selle tegelase järgi nime saanud. **Kes on see tegelane?**

36. Eestis on tänaseni välja antud 5 isikutele pühendatud euromeenemünti. Neist esimest näete siin (osa atribuute on meie poolt kustutatud). Münt emiteeriti pildiloleva isiku 100. sünniaastapäeva puhul. **Keda näete sel 1939. aasta fotol Pärnus suvitamas?**

37. 1998. aastal esilinastus James Jonesi romaani põhjal Terrence Malicki film, mis jutustas USA sõduritest sõjas Jaapaniga Vaiksel ookeanil Guadalcanali saarel 1942-1943. Film võitis Berliinis 1999. aastal Kuldkaru ja seda peetakse üheks paremaks ning ausamaks II Maailmasõja teemal tehtud filmiks. Filmi pealkirjaks on kolmesõnaline väljend, millega Krimmi sõjas 1854 tähistati Briti jalaväelaste teatud formatsiooni: punakuuelised sõdurid rivistusid kahte sirgesse viirgu ja avasid tule nii lähedalt kui võimalik. Kaht sõna sellest väljendist on viimasel 3 nädalal tihti kuulda olnud Eesti poliitikutelt. **Mis film?**

38. Eesti esimene näitleja selles teatrirollis oli Theodor Altermann (vasakpoolsel pildil). Seda on mänginud ka näiteks Ants Eskola, Juhan Viiding, Merle Jääger, viimati Alo Kõrve. Esimene film, mis valmis Venemaal 1912, on kaduma läinud. Charlie Chaplinil jäid võtted iseendaga nimiosas pooleli. Üks viimaseid selles rollis kinolinal oli 2004. aastal Ben Whishaw (parempoolsel pildil). **Nimetage see tegelane.**

39. Film, mille kolme tegelast näete pildil, kannab alapealkirja „*** valetas“. **Mis film ja kes valetas** (ehk kelle nime asemel on tärnid)?

40. See 1993. aastast tegutsev USA bänd andis tänavu välja oma 12. ja 13. albumi. Nagu neli varasemat (sinine, roheline, punane ja valge), kannavad ka kaks uut albumit bändi nime ja eristuvad plaadiümbrise tausta järgi: siniroheline (*teal*) ja must. Siniroheline album sisaldab üksnes kavereid, muuhulgas Michael Jacksoni, Black Sabbathi, Toto, A-Ha ja Eurythmicsi repertuaarist. **Mis bändile** kuuluvad need värvilised albumid ja **milliselt bändilt** on pärit kuuldav lugu?

- 41.** Siuu-indiaanlased jagunevad kolme suure hõimu, kellest ühe nime me küsime. See nimi tähendab siuu keeles „sõbrad“ või „liitlased“. See nimi leidub ka USA osariikide nimistus. Samuti on nimi kasutusel eesnimena, näiteks nende kahe näitleja-modelli nimedes. **Mis nimi?** Näitlejate perekonnanimesid nimetada pole vaja.

- 42.** 1982. aastal anti Moskva restorani „Prah“ kondiitritele NSV Liidu esimene tordiresepti autoritunnistus. Selle tordi oluliseks koostisosaks oli maiustus, mida hakati tootma Varssavis Jan Wedeli vabrikus 1936. aastal. Maiustus kujutab endast maitsestatud munavahtu, mille ümber on šokolaad. Wedeli poolt maiustusele pandud nimi on tõlgitud teistessegi keeltesse, sealhulgas eesti keelde. Nimi viitab (toidu)ainele, mida tegelikult selles maiustuses mitte grammigi ei ole. **Mis maiustus?**

- 43.** See on Gomez, ühe 2012. aastal loodud arvutimängu kangelane. Ühel heal päeval saab ta kingituseks võlumütsi, mille abil ta omandab võime tunnetada kolmemõõtmelist maailma. Tegemist on teatud sorti mütsiga, mida kantakse idamaades (pildil Indoneesia kauaaegne valitseja Suharto) ja mis on nime saanud ühelt Maroko linnalt. Selles linnas tegutseb muide vanim ülikool maailmas, asutatud aastal 859. Arvutimäng kannab sama nime mis müts Suharto peas ja see Maroko linn. **Mis nimi?**

- 44.** Vanas Roomas tähistas mõiste *pontifex* preestrit. Rooma paavstid kannavad alates XV sajandist aunimetust *pontifex maximus*. Ladina keelest otse tõlkides tähendab *pontifex* üht austusväärset ametit, mida meil saab õppida Tallinna Tehnikaülikoolis. Selle ala *grand old man* Eestis on professor Valdek Kulbach. *Pontifex* on ka piiskop Philippe Jourdan, katoliku kiriku apostellik administraator Eestis, kes muide on ilmalikus elus Pariisis (*École Nationale des Ponts et Chaussées*) õppinud just sedasama eriala. **Mida tähendab *pontifex* otsetõlkes?**

- 45.** Tedaolevalt on vaid üks sõna tulnud eesti keelde tšehhi keelest. Sõna kasutas Karel Čapek oma 1920. aastal ilmunud näidendi pealkirjas. Tol ajal kuulus see sõna ulmekirjanduse valdkonda, hakkas tavakasutuses levima alles 1970-tel ja on tänapäeval peaaegu igapäevane. Sõna on kasutusel muutmata kujul enamikes keeltes, vaid võõrsõnu põhimõtteliselt vältivas islandi keeles kasutatakse terminit *vélmenni*. **Milline sõna?**

- 46.** Aastail 1961-1984 said teadmishuvilised lugeda ajakirja „Küsimused ja vastused“, kuhu rahvas tõepoolest usinasti küsimusi saatis ja erinevate elualade asjatundjad neist huvitavamatele vastasid. 1985. aastast otsustas Eestimaa KP Keskkomitee sellest dialoogivormist loobuda ja asutas uue ajakirja „Aja ***“, mis erinevalt „K&V“-st ilmus suures formaadis ja värvipiltidega, kuid ilma huviliste küsimuste ja vastusteta. **Nimetage puuduv sõna uue ajakirja nimes tärnide asemel.** Sama sõna on pealkirjaks Soome haiglaseriaalile, mida näitab ka ETV.

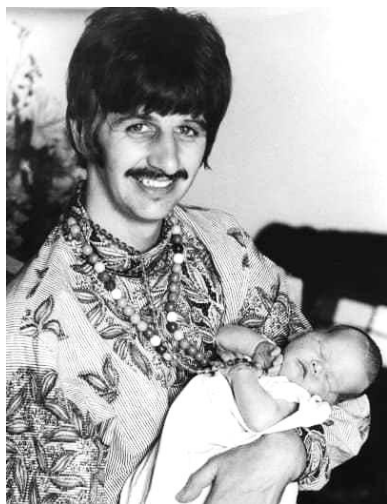
- 47.** 2017. aastal sai Hooandja portaali kaudu leviku uus politseiautodesse mõeldud abivahend, milleks kogutakse raha eriti lastega seotud üritustel. Neid toodab üks Rootsi firma, kes on sellesse abivahendisse väga toetavalt suhtunud. **Mis abivahendist on jutt?**

- 48.** Anna Maria Grosholtz sündis Strasbourg'is 1761. aastal. Isa oli sõjas langenud, koos emaga koliti Šveitsi, kus emast sai toatüdruk ühe tuntud arsti juures. Tüdruk õppis arstilt üht tegevusala, millega ta kogus tuntuks nii Pariisis kui hiljem Londonis. Abielludes 1795 võttis ta oma insenerist abikaasa perekonnanime ja selle nime all ta tuntud ongi. Mustvalgel pildil on ta 85-aastasena, värviline kujutab teda nooremas eas. **Kellest on jutt?**

- 49.** Kui toetuda ulmekirjanik Ray Bradbury tunnuimale teosele, siis **mis temperatuuril hakkab paber põlema?** Võite vastata nii Fahrenheiti kui Celsiuse skaalal, aga et need vastused on erinevad, siis märkige arvu juurde kindlasti kas F või C. Sama number (Fahrenheiti skaalal) võeti just Bradbury teosele toetudes kasutusele 2015. aastal HTTP veateatena, andmaks teada, et veebileht on *Unavailable For Legal Reasons*.

- 50.** Zak Starkey (parempoolsel pildil) mängib juba üle 20 aasta trumme bändis *The Who*. Ta on kaasa teinud ka sellistes bändides nagu *Oasis*, *The Lightning Seeds*, *The Waterboys* jt. Ometi on talle määratud jääda oma isa varju, kes praegu 78-aastasena naudib maailma rikkaima trummari staatust ja on tuntud ka lauljana. Näete teda vasakpoolsel pildil ja kuulete üht pala, kus ta on solistiks. **Mis nime all on tuntud Zak Starkey isa?**

Vastused

1. Austraalia
2. Eestimaa Rohelised
3. Martin van Buren
4. (Euroliidu) eesistumine
5. Brexiti minister (Russell on selles ametis Šotimaal) ehk Euroliidust Väljumise Riigisekretär
6. revolutsioon
7. Brunei
8. liivlased
9. Emmanuel Macron
10. John Lydon (Johnny Rotten), Sex Pistols
11. seatapp
12. Mount Everest, Džomolungma (ka Qomolangma), Sagarmatha
13. Fernão de Magalhães
14. Saaremaa
15. kosmodroomid
16. Riia
17. viigipuu
18. rebane, kährik, mink
19. ämblikud
20. Türgi
21. Smart-ID
22. pranglimine (peastarvutamine)
23. Crocs
24. ATI
25. Sardiinia ralli

26. Rosberg (Keke & Nico)
27. Šveitsi koondis
28. Gregor Arbet
29. kriket
30. ülemaailmne koristuspäev
31. Ilon Wikland
32. telemast
33. Ivo Krustok, Jim Ashilevi
34. Hando Runnel
35. Peeter Paan
36. Raimond Valgre
37. Peenike punane joon
38. Hamlet
39. Malev, Läti Henrik
40. Weezer, Electric Light Orchestra
41. Dakota (Fanning & Johnson)
42. linnupiim
43. Fez (fes)
44. sillaehitaja
45. robot
46. Puls
47. kaisukaru
48. madame Tussaud
49. 451°F, 233°C
50. Ringo Starr

Küsimused: Sven Oidjärv, Jaan Loide, Aare Olander, Indrek Salis

10: <https://www.youtube.com/watch?v=02D2T3wGCYg>

20: <https://www.youtube.com/watch?v=cziwKKlpXwM>

30: <https://www.youtube.com/watch?v=LXLt1zYNXBU>

40: https://www.youtube.com/watch?v=6_aqeCDk1Yk

50: https://www.youtube.com/watch?v=m2uTFF_3MaA

Finaal - 24. märts 2019

<http://www.kilb.ee/>